

Oponentský posudek na diplomovou práci Jana Nováka Péče o duši a problém výchovy

Předložená diplomová práce si vytkla za cíl „na základě myšlenkového schématu péče o duši jako základního určení výchovy zodpovědět otázku, jaký význam mají v dnešní situaci koncepce otevřené a uzavřené duše v problematice výchovy“. Cíl práce bezesbýtku splnila.

Autor se s velikou pečlivostí, filosofickou erudicí a kultivovaným jazykem zaobírá dvěma velikými tématy Patočkovy filosofie výchovy: první je „péče o duši“ v konceptu filosofie Platónovy a druhým je „rozdíl mezi duší uzavřenou a otevřenou“ v konceptu dvou odlišných východisek na počátku novověku – Komenského a Descartesa. Nenásilné přesahy do současných konceptů a úvah o podstatě výchovy a vzdělávání ukazují, že autor rozumí filosofickému základu úvah o povaze výchovné a vzdělávací činnosti, je schopen ho promýšlet jak v duchovně-historických souvislostech, tak také z hlediska základních úkolů současné školy a jejích možností i limitů.

Kromě úvodu je práce strukturována do 8 kapitol. Autor začíná analýzou pojmu duše v Platónových dialozích *Symposion*, *Ústava*, *Faidros*, *Faidon* a *Timaios*, především v intencích Patočkovy interpretace Platónova pojetí duše jakožto životního pohybu. Dále analyzuje samotný pojem „péče o duši“ a její vztah k výchově a dialog jakožto základ výchovy. V diplomové práci vychází ze Sebraných spisů J. Patočky, dokazuje obeznámenost s texty *Péče o duši I.*, *II.* i *III.*, znalost Komeniologických spisů, dále základních textů Husserlových (*Krise evrop. věd*) i Heideggerových (*Básnický bydlí člověk*, *O pravdě a bytí*, *O humanismu*), Finkových (*Bytí, pravda, svět a Oáza štěstí*) a znalost současné literatury české provenience k filosofii výchovy (Pešková, Hogenová, Palouš, Pinc, Sokol ad.). Pro autora je typické, že dokáže filosoficky a kriticky nahlédnout současné koncepty pedagogického pojetí výchovy (RVP), pracuje s nimi tvořivě a kultivovaně, kriticky i s nadhledem, stejně jako prokazuje tuto schopnost filosofické reflexe u textů psychologických (Vygotskij) a pedagogických.

Úvahy o filosofických východiscích výchovy autor uzavírá motivem „celostní výchovy“ ve dvou rovinách – celkové proměny člověka a celkovostí výchovy, jež ústí v nelehký úkol výchovy pojaté jako samotný životní pohyb, jež se zde uchopen a analyzován prizmatem Patočkova konceptu životních pohybů z *Tělo*, *společensví*, *jazyk*, *svět*.

Práce vykazuje rysy originality především ve schopnosti autora filosoficky nahlédnout současné podoby výchovných cílů, vzdělávacích metod a trajektorií výchovných působení. Při prvním čtení textu jsem se podivovala, proč autor u takto koncipované práce nepoužívá v první kapitole Patočkovy texty *Přednášek z antické filosofie* (Sókratés a Platón), pokud, jak avizuje, se chce věnovat

problematice duše a péče o duši u Platóna. Z celkové šíře záběru práce, odvážných promyšlených konceptů je jasné, že není účelné se „ztratit“ v detailních analýzách jednotlivých dialogů, o to zde nejde.

K rozpravě navrhuji téma tradice a její význam ve výchově z hlediska fenomenologicko-hermeneutického.

Práce je napsána velmi hezkým jazykem, bez gramatických, stylistických či jiných formálních chyb, autor ukázal velkou obeznámenost s fenomenologickým myšlením a jeho životností v kontextech filosofie výchovy.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji její hodnocení výborně.

V Praze dne 12. 5. 2009

doc. PhDr. ~~Naděžda~~ Pelcová, CSc.